

Spis treści

s. Nb.

Wstęp	XIII
Wykaz skrótów	XV
Wykaz literatury i zbiorów dokumentów	XXI

Rozdział 1. Zagadnienia ogólne	1	1
§ 1. Definicja prawa międzynarodowego	1	1
§ 2. Pochodzenie nazwy	2	2
§ 3. Prawo międzynarodowe publiczne a prawo międzynarodowe prywatne ..	2	3
§ 4. Przestrzeń operacyjna prawa międzynarodowego	3	5
§ 5. Prawo międzynarodowe jako system prawa	4	9
§ 6. Różnice między prawem międzynarodowym a prawem wewnętrznym ..	5	12
§ 7. Sankcje w prawie międzynarodowym	8	18
§ 8. Przedmiot regulacji i cele prawa międzynarodowego	13	30
§ 9. Problem uniwersalnego charakteru prawa międzynarodowego	14	32
§ 10. Periodyzacja historii prawa międzynarodowego	17	39
I. Antecedencje	17	40
II. Okres klasycznego prawa międzynarodowego	23	56
III. Okres współczesny	26	65
Rozdział 2. Podstawowe zasady prawa międzynarodowego	28	66
§ 11. Pojęcie zasad podstawowych	29	66
§ 12. Katalog zasad podstawowych	30	69
I. Zasady wyrzeczenia się siły, poszanowania integralności terytorialnej państw oraz nienaruszalności granic	31	70
II. Zasada pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych	34	73
III. Zasada nieingerencji w sprawy wewnętrzne i zewnętrzne państwa ..	35	74
IV. Zasada współdziałania państw zgodnie z KNZ	38	77
V. Zasada równouprawnienia i samostanowienia narodów	39	78
VI. Zasada suwerennej równości	43	86

VII. Zasada wykonywania przez państwa zobowiązań w dobrej wierze .	48	96
VIII. Zasada poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności .	49	100
Rozdział 3. Prawo międzynarodowe a prawo krajowe.	52	105
§ 13. Zagadnienia teoretyczne	53	105
§ 14. Prawo międzynarodowe w polskim porządku prawnym	56	112
I. Zwyczaj międzynarodowy.	57	113
II. Umowy międzynarodowe.	58	114
§ 15. Prawo międzynarodowe w porządkach konstytucyjnych wybranych państw.	60	120
Rozdział 4. Źródła prawa międzynarodowego.	81	157
§ 16. Normy prawa międzynarodowego.	82	157
§ 17. Katalog źródeł	83	165
§ 18. Umowa międzynarodowa	85	169
I. Prawo traktatów.	85	169
II. Pojęcie umowy międzynarodowej	86	171
III. Rodzaje umów międzynarodowych.	88	173
IV. Budowa umowy międzynarodowej.	90	175
V. Zawieranie umów międzynarodowych	92	177
VI. Rejestracja i ogłoszenie umowy międzynarodowej.	95	186
VII. Zastrzeżenia	96	187
VIII. Wejście w życie umowy międzynarodowej	98	188
IX. Tymczasowe stosowanie umów międzynarodowych.	99	189
X. Przestrzeganie umów międzynarodowych	100	190
XI. Stosowanie umów międzynarodowych	100	191
XII. Interpretacja umów międzynarodowych	102	192
XIII. Poprawki i modyfikacja umów międzynarodowych.	103	195
XIV. Nieważność, wygaśnięcie i zawieszenie działania umów międzynarodowych.	104	198
XV. Konflikt zbrojny a umowa międzynarodowa	111	208
§ 19. Zwyczaj	111	209
§ 20. Wiążące i prawotwórcze uchwały organów organizacji międzynarodowych.	116	216
§ 21. Akty jednostronne państw.	120	223
Rozdział 5. Podmioty prawa międzynarodowego.	124	225
§ 22. Pojęcie podmiotowości prawnomiędzynarodowej	125	225
§ 23. Państwo	127	232
I. Pojęcie państwa.	127	232
II. Rodzaje państw.	132	238
III. Powstanie i upadek państwa	133	239
IV. Tożsamość i ciągłość prawnomiędzynarodowa państwa	138	246
V. Sukcesja państw.	141	250
§ 24. Organizacja międzynarodowa	143	255
I. Pojęcie.	143	255
II. Podmiotowość organizacji międzynarodowych.	145	258
III. Rodzaje organizacji międzynarodowych.	147	261
IV. Funkcje organizacji międzynarodowych.	147	262
V. Struktura organizacji międzynarodowych (administracja międzynarodowa).	149	265

VI. Funkcjonariusze międzynarodowi	150	267
§ 25. Stolica Apostolska (Watykan).	152	272
§ 26. Suwerenny Zakon Kawalerów Maltańskich	156	274
§ 27. Naród walczący o niepodległość	157	275
§ 28. Strona wojująca i powstańcy	157	276
§ 29. Osoby fizyczne	158	277
§ 30. Osoby prawne	159	280
Rozdział 6. Uznanie w prawie międzynarodowym	162	282
§ 31. Definicja i przedmiot uznania	162	282
§ 32. Formy i rodzaje uznania	163	283
§ 33. Uznanie przedwczesne i opóźnione	166	288
§ 34. Brak obowiązku uznania	167	290
§ 35. Uznanie państwa	170	293
§ 36. Konsekwencje uznania państwa	171	295
§ 37. Uznanie rządu	173	299
§ 38. Uznanie za stronę wojującą i powstańców	176	304
Rozdział 7. Terytorium	178	308
§ 39. Klasyfikacja terytoriów	178	308
§ 40. Skład terytorium państwowego	180	312
§ 41. Zwierzchnictwo terytorialne	180	313
§ 42. Nabycie terytorium państwowego	182	317
§ 43. Granica państwowa	185	320
§ 44. Terytoria zależne	188	328
Rozdział 8. Międzynarodowe prawo morza	189	330
§ 45. Zagadnienia wstępne	189	330
§ 46. Podział obszarów morskich	190	332
I. Obszary wchodzące w skład państwa nadbrzeżnego.	191	333
1. Morskie wody wewnętrzne	191	333
2. Morze terytorialne	194	340
3. Wody archipelagowe	202	355
II. Obszary podlegające ograniczonym prawom suwerennym państwa nadbrzeżnego.	203	358
1. Morska strefa przyległa	203	358
2. Strefa wyłącznego rybołówstwa/wyłączna strefa ekonomiczna	204	360
3. Szelf kontynentalny	208	369
III. Obszary niepozostające pod jurysdykcją państwa nadbrzeżnego	211	374
1. Morze otwarte	211	374
2. Dno mórz poza granicami jurysdykcji państwowej	219	385
§ 47. Cieśniny i kanały morskie	220	386
§ 48. Rozstrzyganie sporów	223	390
Rozdział 9. Międzynarodowe prawo cieków wodnych	225	393
§ 49. Rozwój norm prawa międzynarodowego dotyczących cieków wodnych	226	393
§ 50. Rzeki międzynarodowe	228	397
Rozdział 10. Międzynarodowe prawo lotnicze i kosmiczne	231	399
§ 51. Kwestia granicy przestrzeni powietrznej i przestrzeni kosmicznej	232	399
§ 52. Międzynarodowe prawo lotnicze	233	400

I. Pojęcie i źródła	233	400
II. Zasada zwierzchnictwa państwa w przestrzeni powietrznej.	234	403
III. Statki powietrzne.	235	407
IV. System	236	411
chicagowsko-bilateralny.	236	411
V. System warszawsko-montrealski.	237	412
VI. System	238	413
tokijsko-hasko-montrealski.	238	413
§ 53. Międzynarodowe prawo kosmiczne.	239	415
I. Pojęcie i źródła	239	415
II. Status prawny przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich.	240	417
III. Status prawny obiektów kosmicznych oraz osób wysyłanych w przestrzeń kosmiczną i na ciała niebieskie.	243	423
IV. Współpraca międzynarodowa w badaniu i pokojowym wykorzystaniu kosmosu.	245	426
Rozdział 11. Obszary podbiegunowe.	247	430
§ 54. Antarktyka	247	430
§ 55. Arktyka	250	431
Rozdział 12. Ludność.	253	432
§ 56. Obywatelstwo	254	432
I. Pojęcie i źródła	254	432
II. Ogólne zasady dotyczące obywatelstwa.	256	437
III. Nabycie i utrata obywatelstwa.	257	438
IV. Podwójne lub wielorakie obywatelstwo.	260	440
V. Obywatelstwo UE.	261	444
§ 57. Cudzoziemcy.	262	445
Rozdział 13. Ochrona praw człowieka w prawie międzynarodowym.	265	449
§ 58. Definicja i znaczenie praw człowieka	266	449
§ 59. Uniwersalny system ochrony praw człowieka	267	450
I. Prawa człowieka w KNZ.	267	450
II. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.	267	451
III. Pakty Praw Człowieka.	268	452
IV. Inne umowy powszechne w zakresie ochrony praw człowieka i instytucje ONZ wyspecjalizowane w tym zakresie.	271	455
§ 60. Regionalne systemy ochrony praw człowieka	274	459
I. System ochrony praw człowieka na kontynencie europejskim.	274	460
1. Ochrona praw człowieka w ramach RE.	274	460
1.1. Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.	276	464
1.1.1. Klauzule limitacyjne i derogacja zobowiązań.	279	466
1.2. Europejski Trybunał Praw Człowieka.	280	469
2. Ochrona praw jednostki w systemie prawnym Wspólnot Europejskich.	283	472
2.1. Karta Praw Podstawowych UE.	284	474
2.2. Agencja Praw Podstawowych UE.	286	477
2.3. Ochrona praw człowieka a przystąpienie WE do EKPC.	288	478
2.4. Prawa człowieka w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy.	290	479
3. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.	291	480
4. Wspólnota Niepodległych Państw.	292	482

II. Interamerykański system ochrony praw człowieka	292	483
III. Afrykański system ochrony praw człowieka	294	488
IV. Arabski system ochrony praw człowieka	296	491
Rozdział 14. Prawo międzynarodowe karne	299	495
§ 61. Pojęcie prawa międzynarodowego karnego	300	495
§ 62. Zbrodnie międzynarodowe a przestępstwa o charakterze międzynarodowym	301	498
§ 63. Współpraca międzynarodowa w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości	304	501
§ 64. Jurysdykcja karna	306	505
§ 65. Ekstradycja	308	507
§ 66. Azyl	311	511
§ 67. Pomoc prawna w sprawach karnych	313	515
§ 68. Przekazanie i przejęcie ścigania	315	519
§ 69. Uznawanie i wykonywanie zagranicznych orzeczeń karnych	315	520
§ 70. Prawo norymberskie	317	523
Rozdział 15. Prawo dyplomatyczne i konsularne	322	530
§ 71. Zagadnienia wstępne	322	530
§ 72. Organy wewnętrzne	323	531
§ 73. Organy zewnętrzne	327	533
I. Stałe misje dyplomatyczne	327	533
1. Pojęcie dyplomacji	327	533
2. Zarys historii dyplomacji	327	534
3. Źródła prawa dyplomatycznego	328	535
4. Ustanawianie stosunków dyplomatycznych	328	536
5. Klasy szefów misji dyplomatycznej	331	541
6. Funkcje misji dyplomatycznych	333	542
7. Personel misji dyplomatycznej	335	544
8. Przywileje i immunitety dyplomatyczne	337	546
8.1. Przywileje i immunitety rzeczowe	338	548
8.1.1. Nietykalkość pomieszczeń misji	338	549
8.1.2. Zwolnienie misji od opłat i podatków dotyczących pomieszczeń misji i dokonywanych czynności urzędowych	342	551
8.1.3. Nietykalkość archiwów i dokumentów misji	343	552
8.1.4. Prawo porozumiewania się misji z państwem wysyłającym	343	553
8.1.5. Prawo używania flagi i godła państwowego państwa wysyłającego	344	554
8.1.6. Zwolnienie misji od wszelkich opłat celnych, podatków i innych pokrewnych należności z wyjątkiem opłat za składowanie, przewóz i podobne usługi	344	555
8.2. Przywileje i immunitety osobowe	344	556
8.2.1. Nietykalkość przedstawicieli dyplomatycznych	344	557
8.2.2. Immunitet jurysdykcyjny	346	558
8.2.3. Zwolnienie z opłat i podatków	347	560
8.3. Zakres osobowy, czasowy i miejscowy przywilejów i immunitetów	348	561
9. Obowiązki przedstawicieli dyplomatycznych	349	564
10. Korpus dyplomatyczny	349	565

11. Zakończenie pełnienia funkcji dyplomatycznych	350	566
II. Misje specjalne.	352	568
III. Przedstawicielstwa handlowe.	353	569
IV. Przedstawicielstwa przy organizacjach międzynarodowych.	353	570
V. Misje wojskowe.	354	571
VI. Urzędy konsularne.	356	572
1. Pojęcie i źródła prawa konsularnego.	356	572
2. Zarys historyczny.	356	574
3. Ustanawianie stosunków konsularnych.	357	575
4. Klasy kierowników urzędów konsularnych.	358	578
5. Funkcje konsularne.	358	580
6. Personel konsularny.	360	581
7. Przywileje i immunitety konsularne.	360	582
7.1. Przywileje i immunitety rzeczowe.	361	583
7.2. Przywileje i immunitety osobowe.	362	584
8. Korpus konsularny.	364	585
9. Konsul honorowy.	364	586
10. Zakończenie funkcji konsularnych.	366	588
Rozdział 16. Wybrane organizacje międzynarodowe (ONZ, RE).	367	589
§ 74. Organizacja Narodów Zjednoczonych	368	589
I. Wprowadzenie.	368	589
II. ONZ a system Narodów Zjednoczonych	369	590
III. Karta Narodów Zjednoczonych	370	592
IV. Cele ONZ.	370	593
V. Członkostwo.	371	594
VI. Organy.	373	595
1. Zgromadzenie Ogólne.	373	595
2. Rada Bezpieczeństwa.	375	599
3. Rada Gospodarcza i Społeczna.	377	601
4. Rada Powiernicza.	378	602
5. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości.	378	603
6. Sekretariat.	379	604
7. Reforma ONZ.	380	606
§ 75. Rada Europy.	382	611
I. Wprowadzenie.	382	611
II. Statut RE i konwencje „statutowe”.	383	612
III. Cele RE.	383	613
IV. Członkostwo.	385	614
V. Organy.	386	616
1. Komitet Ministrów.	386	616
2. Zgromadzenie Parlamentarne.	387	617
3. Sekretariat.	388	618
4. Organy wyspecjalizowane.	388	620
VI. Dorobek traktatowy.	389	621
Rozdział 17. Odpowiedzialność w prawie międzynarodowym	391	622
§ 76. Odpowiedzialność państwa za naruszenie prawa międzynarodowego	392	622
I. Koncepcje odpowiedzialności w prawie międzynarodowym	393	625
II. Przesłanki odpowiedzialności.	393	626
III. Zakres odpowiedzialności państwa.	395	629

IV. Zbrodnie i delikty międzynarodowe	397	633
V. Okoliczności wyłączające odpowiedzialność	399	635
VI. Formy odpowiedzialności	400	641
VII. Odpowiedzialność organizacji międzynarodowych	405	650
VIII. Opieka dyplomatyczna	405	652
§ 77. Odpowiedzialność państwa za czyny niezabronione	409	657
§ 78. Odpowiedzialność osób fizycznych za naruszenie prawa międzynarodowego	412	663
§ 79. Klasyfikacja trybunałów międzynarodowych	415	668
§ 80. Odpowiedzialność osób prawnych za naruszenie prawa międzynarodowego	430	683
Rozdział 18. Pokojowe załatwianie sporów międzynarodowych	432	684
§ 81. Zagadnienia ogólne	432	684
§ 82. Dyplomatyczne środki załatwiania sporów międzynarodowych	434	691
I. Negocjacje	434	691
II. Mediacja	435	694
III. Dobre usługi	436	695
IV. Komisje śledcze	437	696
V. Koncyliacja	438	697
§ 83. Sądowe środki załatwiania sporów międzynarodowych	438	698
I. Arbitraż międzynarodowy	438	698
II. Sądy międzynarodowe	441	706
§ 84. Rozstrzyganie sporów przez ONZ	447	715
Rozdział 19. Użycie siły w stosunkach międzynarodowych	449	717
§ 85. <i>Ius ad helium</i>	450	717
I. Zakaz użycia siły w perspektywie historycznej	450	718
II. Zakaz użycia siły w świetle KNZ	454	722
III. Wyjątki od zakazu użycia siły	457	731
1. Prawo do samoobrony	457	731
1.1. Samoobrona a represalia zbrojne	465	743
1.2. Prawo do samoobrony w dobie wojny z terroryzmem	467	747
1.2.1. Definicja terroryzmu. Prawnomiędzynarodowe regulacje antyterrorystyczne	467	747
1.2.2. Problemy związane ze stosowaniem samoobrony wobec aktów terroryzmu	473	748
2. Akcja zbrojna w celu utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa	477	754
3. Użycie siły a prawo do samostanowienia	486	766
4. Interwencja	487	767
4.1. Interwencja humanitarna	489	773
§ 86. <i>Ius in bello</i>	493	778
I. Geneza i rozwój międzynarodowego prawa humanitarnego	493	779
II. Źródła międzynarodowego prawa humanitarnego	495	780
III. Zasady międzynarodowego prawa humanitarnego	498	784
IV. Nowe tendencje w międzynarodowym prawie humanitarnym	499	785
1. Redefinicja pojęcia konfliktu zbrojnego i obszaru wojny	499	786
2. Kontrowersje co do statusu kombatantha	501	788
3. Problem dzieci-żołnierzy	503	794
4. Kwestia najemnictwa	506	802

5. Zmniejszające się znaczenie neutralności	510	806
6. Zmiana koncepcji okupacji.	513	812
7. Próby ograniczenia i eliminacji niektórych rodzajów uzbrojenia	517	816
V. Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża	521	821
VI. Egzekwowanie Międzynarodowego Prawa Humanitarnego.	522	823
Indeks rzeczowy.	523	